

nice, izišle izpod tiska 1584. leta pod naslovom: „Arcticae horulae successivae.“ Mi smo g. Macunu za to razpravo jako hvaležni, samo eno moramo reči, da je g. pisec Bohorića preostro sodil. Naj se pomisli, kje je še bila takrat slovanska filologija i jezikoslovna znanost sploh! Enako pretresuje gosp. Macun prvega hrvaškega slovničarja Jerneja Kašića delo: „Institutiones linguae illyricae. Romae 1604“, vendar je temu zaslužnemu možu nekoliko milostejši. Mi Slovenci bodemo našemu rojaku tudi za nadaljevanje tega sestavka jako hvaležni, ker so nam naše stare slovniške i slovstvene zadeve sploh vkljub Kopitarju i „Mittheilungen des historischen Vereines für Krain“ vendar še premalo razjasnjene. Manjka našim zgodovinarjem višega, vseobzirnega, tako rekoč evropskega stališča, s kterega bi to važno dōbo naše zgodovine vredno narisali.

V osmi razpravi: „Dosadanji napredak u prirodopisu“ od Živka Vukasovića se nam razlaga najnovejša znanost o človeškem telesu. Natanko se popisujejo še le za kakih 27 let znane stanice (cellulae), iz kterih se ves človeški ustroj (organizem) razvija. Naše naravoslovce obračam posebno na hrvaško tehnologijo tega predmeta.

V „uzlazu na planine“ od g. J. Torbarja se popisuje bod na Klek i Plišivico, dve izmed najviših (a ne do 7000' visokih) gorá trojedne kraljevine, stoječih v ogulinski regimenti. Zanimivo bode našim čitateljem zvedeti iz tega spisa, da so — kakor vsaj gosp. Torbar meni — potniki s Plišivice našega častitega Triglava opazovali. Natančniši popis tega potovanja ima gosp. prof. Erjavec priobčiti, ki je na deželne stroške ondod potoval.

Do tod razprave; vrnimo se še k ostalim delom časopisa.

Kritični del nima takrat za nas posebno zanimivega niti poučnega; isto tako ni tretji predalek, ki obsega „kratke književne viesti.“ V četrtem razdelku najdeš „hrvatsko-srbski knjigopis za godinu 1864“, kar je jako praktično, i v petem predalu so „meteorologička motrenja“ na zagrebški realki od Ivana Stožiza jasno i pregledno zaznamenovana.

Tù imaš kratek posnetek prvega zvezka „Književnikovega!“ Jugoslovanskemu rodoljubu srce veselja igra, kako se na našem Jugu stroga znanost, ta luč i nada boljše bodočnosti naroda, v domači besedi tako lepo razcveta. Nas Slovencev naloga je, nikakor ne prezirati tega delovanja naših bratov, nego na naš prid obračati, kar oni dobrega izumejo. Gledé na književno složnost kakor edini pripomoček našega duševnega i s tem telesnega napredka, i gledé na to, da se „Književnik“ rad i pogostoma na naše slovstvo ozira, pravo iz srca priporočamo ta časopis našim učenim rojakom. Zdržek družega zvezka „književnikovega“ hočem o priiliki naznaniti. Janko Pajk.

Oglas o „Čitavnici.“

Na prijazno interpelacijo v „Slovenu“ odgovarjam, da se je 3. zvezek „Čitavnice“ le zavoljo prevelikih del malo zakasnil, da pa bo kmali zagledal beli svet. Prinesel bo res nekaj obrazov za naše župane; vendar čitavničini taki sestavki ne morejo nikakor nadomestiti knjige, ki bi po domače našim županom kazala, kako imajo po postavah županovati. Tako „županovanje“ toraj pričakujemo iz družih rok.

Zahvaljujem se tu javno za obilo mi podpora materialno, ki je drugemu zvezku prišla od vseh strani in prosim, da mi še 3. zvezek ravno tako zvesto podpirajo ter si ga med narodom širiti prizadevajo; saj brez omike ni svobode, ni avtonomije, ni narodnosti.

Častitim svojim dopisovavcem naznanjam, da naj do 15. oktobra napisujejo: „Št. Peter pri sv. gorah, pošta Podčetrtek (Wind. Landsberg)“, od tistod pa sem v Mariboru koncipient pri dr. Dominkušu.

Z Bogom, Herbersdorf! Srčno te pozdravljam, slovenski Maribor!

V Kozjem 26. avgusta 1865. Dr. J. Gršak.

En teden na Dolenskem.

Spisal Valentin Zarnik.

„Bissens bōs, majne Herren, vor bōs ich am majsten fürchten thu — vor swaj Dingen: vor die Cholera und vor die Sokolci!

Lastne besede nekega novomeškega nemškutarja.

Kakor se je pred 1865. leti dalječ v jutrove dežele zanesel glas, kaj se je tam v obljubljeni deželi zgodilo, ravno tako so priromale te krasne in pomenljive besede, ki sem jih sestavku na čelo postavil, tje dalječ v hrvaško deželo, — šle so čez Krko, Savo, Sotlo in Krapino, da bi težko bilo povedati, pri kateri reki so se še le ustavile. Ker pa poleti oddaljen od Zagreba v hosti med vodami, med gorami in šumami, kakor volk, stanujem, mi piše moj stari prijatelj profesor Fr. Erjavec iz zlatega Zagreba, da bi se vzdignila in šla pogledat v dolensko deželo, kaj vendar te čudne besede pomenijo: ali imajo celó v Novomestu kacega Pseudo-Heroda, ki se misli tako nad Sokolci iznositi, kot nekdej pravi Herod nad Betlehemskimi otročiči!?

List od prijatelja sem dobil v petek dopoldne (18. avgusta) s poročilom, da se drugo jutro na zadnjem hrvaškem kolodvoru pred kranjsko in štajarsko mejo, v Zaprešici, najdeva. Čudne misli so mi jele po glavi rojiti, čitaje, kake zapreke ljudje kolere stavijo in kako popotnike v Nabrežini z ne ravno preveč dišečimi kadili pariyo. Vès tužen sem začel premišljovati, kakošna žalostna osoda naših vrlih Sokolcev pričakuje v tem, po gori navedenem izreku tako „strahovitem“ mestu, ki se na videz tako pohlevno Novomesto imenuje. Morebiti več ko desetkrat „Novice“ zgrabim in berem, berem in le berem, da se je do 50 mestjanov prijazno ponudilo, jim do Krškega vozove poslati in jih tri dni zaporedoma gostiti, — mislil sem si zdihovaje: gotovo reveži v Ljubljani ne vejo izreka, ki sem ga temu sestavku na čelo napisal, — to povabilo so le zanjke, ktere jim stavijo, to so le krokodilove solze, ali pa zapeljivi glasi Sirên od Krke, — Bog vé, kaj z reveži namerjajo, morebiti jih mislijo celó poslati prihodnje leto k veliki svečanosti nemških turnerjev „zum Festschmaus“ v Lipsik v podobi suhih, dobro prekajenih in na zadnje v salu namočenih gorenskih klobas!

Pa mislil sem si, čast in poštenje tirjate, da greva kot hrabra Tebanca v starem veku pomagat svojim bratom: ljubljanskim Špartancem, ki se bodo gotovo pod vodstvom svojega vrlega Leonida — Mandiča — v valovih Krke za vse veke rajše potopili, kakor da bi se novomeškim aligatorjem za klobasanje *) prodali. Se ve, kot hraber Tebanec mislil sem na orožje vsake baže in kako da bi se za tako bitko vredno pripravil; ogle doval sem stare turške sablje, francozke meče, minie — puške in najnovejše amerikske revolverje; pa nazadnje sem si le mislil: iz tega ne bo nič, vse to imajo gotovo Sokolci, in odločil sem se za mali top iz zadnje turške vojske, kterega bom drugo jutro na pleča naložil, ki so, hvala Bogu, za tako breme, dosti široka.

Tako se je noč naredila, pa zdaj je bilo še huje. Strašne sanje so se poganjale, druge za drugimi: zdaj

*) Klobasanje bi bil, mislim, najbolji prevod za Issleibove „Plaudereien“ v Laibacheri.